

Eva Palivodová: *Československo v roce 1957 v rámci východního bloku*. Bakalářská práce. ÚČD FF UK, Praha 2008, 91 s. plus přílohy.

Práce Evy Palivodové podává obraz fungování komunistického režimu v Československu po roce 1956. I když podle nadpisu se má práce týkat jen roku 1957, záběr je ve skutečnosti širší.

Práce je rozdělena na úvod, čtyři kapitoly a závěr.

První kapitola se týká československé reakci na krizi východního bloku v roce 1956, především na povstání v Maďarsku. Druhá je věnována upevňování pozic vedení KSČ pod vedením Antonína Novotného po roce 1956. Třetí s názvem „Triumf“ posuzuje politiku KSČ v rámci změn v SSSR (upevnění moci Chruščova). Závěr obsahuje shrnutí. Konstatuje, že sovětskému bloku se podařilo překonat krizi vyvolanou událostmi roku 1956. Práce je napsána především na základě literatury a publikovaných pramenů a dobového tisku, částečně i na materiálu y fondu ÚV KSČ z Národního archivu ČR.

K práci mám následující drobné připomínky:

s. 8-9: „Demokratický centralismus tedy znamenal přísnou podřízenost a poslušnost nižších článků strany vyšším. Zároveň ale ponechával prostor pro zpětnou vazbu, diskusi a návrhy zdola“. Autorka zde zřejmě nekriticky převzala tvrzení samotných komunistů, kteří právě tímto argumentem obhajovali systém demokratického centralismu, který se ve skutečnosti uplatňoval ve všech organizacích (i mimo KSČ). Pravdou je ale pouze první věta o naprosté poslušnosti nižších článků článkům vyšším, druhá je nesprávná. Demokratický centralismus neponechával ve skutečnosti žádný prostor pro jakoukoliv diskusi ani pro zpětnou vazbu. Pokud tomu tak někdy bylo (např. právě v roce 1956, ale především v letech 1967-1969), tak šlo o symptomy rozkladu systému. Diskuse v nižších složkách strany se mohly týkat výhradně toho, jak naplnit usnesení vyšších stranických složek, ale takováto diskuse nemá nic společného s demokracií, se kterou je demokratický centralismus naprosto neslučitelný.

s. 18 – těžko souhlasit s tvrzením, že v roce 1957 zde byla snaha po decentralizaci a posilování role národních výborů. Národní výbory byly prostě výkonnými orgány státní správy, jejich samosprávná funkce byla reálně nulová. K přenesení reálné moci na nižší stupeň by bylo nutno především decentralizovat rozhodování stranických orgánů.

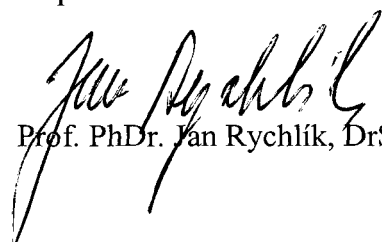
s. 22. Nevím, co je míněno větou, že „politické vedení státu zaujalo k maďarské revoluci pragmatický přístup.“ Od počátku politické byro stálo jednoznačně pokud jde o Maďarsko na protireformních pozicích, což ostatně vyplývá i z dalšího autorčina textu.

s. 32-33. Nevím, zda lze souhlasit s tvrzením, že Československo rozvinulo vlastní iniciativu v německé otázce. Osobně se domnívám, že tomu tak nebylo, a že i zde slepě následovalo Moskvu. Jiná věc je, že s propagandistických důvodů Praha volila opakovaně silná slova, protiněmeckou rétoriku a kladení pro SRN těžko přijatelných nebo vůbec nepřijatelných požadavků. To vše bylo určeno jen pro potřeby domácí veřejnosti. Nabídka na navázání diplomatických vztahů s SRN nebyla míněna vážně, ministerstvo zahraničních věcí vedené Václavem Davidem předem vědělo, že ji SRN nemůže s ohledem na Hallsteinovu doktrínu přijmout.

s. 59: Slovenská akademie věd byla samostatná jen relativně, její vztah k Československé akademii věd kopíroval vztah KSS ke KSČ (KSS byla územní organizací KSČ). Ve skutečnosti byla i ČSAV jednotnou organizací. Vzorem byla organizace Akademie věd SSSR.

Přes uvedené připomínky považuji práci za přínosnou. Závažné věcné nedostatky či chyby jsem nenalezl. Doporučuji práci přijmout a hodnotit stupněm **velmi dobře**.

V Praze, 15. srpna 2008

Prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc.